

Rekenkamercommissie

Aan:

De leden van gemeenteraden van
Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest,
Leidschendam-Voorburg

Datum:

4 mei 2020

Betreft:

Verkennd onderzoek *Toezicht &
handhaving Energiebesparingsplicht*

Bijlage:

[Onderzoeksrapport Adromi](#)

Geachte leden van de gemeenteraden, commissieleden,

Hierbij bieden wij u het onderzoeksrapport *Toezicht & handhaving Energiebesparingsplicht* aan. Met dit rapport bieden wij u graag scherper zicht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht bij bedrijven en instellingen.

Met onze bevindingen en aanbevelingen verwachten wij bij te kunnen dragen aan het behalen van gemeentelijke klimaatdoelen en kostenverlaging voor bedrijven en instellingen in uw gemeente.

Achtergrond verkennend onderzoek

Sinds 1993 zijn bedrijven en instellingen met een bepaald jaarlijks energieverbruik, verplicht om alle energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Dit heet de [energiebesparingsplicht](#).

Toezicht op deze verplichting behoort tot het takenpakket van de [Omgevingsdienst Haaglanden](#) (voor Wassenaar en Leidschendam-Voorschoten) en de [Omgevingsdienst West-Holland](#) (voor Voorschoten en Oegstgeest). Uw gemeente is opdrachtgever.

Ervaringen elders laten zien dat handhaving van de energiebesparingsplicht een effectieve methode is om het energieverbruik van bedrijven en instellingen te verminderen. Het draagt bij aan het realiseren van klimaatdoelen en is kostenverlagend voor bedrijven en instellingen.

Wassenaar

Voorschoten

Oegstgeest

Leidschendam-
Voorburg

Doel verkennend onderzoek

Het doel van het verkennend onderzoek was inzicht te krijgen in:

- de *opdrachtverlening* van de gemeenten aan de omgevingsdiensten voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht;
- het *toezicht* op de energiebesparingsplicht en de *handhaving* ervan door de omgevingsdiensten;
- de *verslaglegging* hierover van de omgevingsdiensten aan de gemeenten;
- de *reactie* van de gemeenten op deze verslaglegging.

Uitvoering verkennend onderzoek

Het verkennend onderzoek is uitgevoerd door het bureau Adromi. Het vond plaats in de periode van oktober 2019 tot maart 2020. Adromi heeft:

- gebruik gemaakt van *openbaar en niet-openbaar beschikbare* informatie van de gemeenten en omgevingsdiensten;
- gesprekken gevoerd met ambtenaren van de gemeenten en omgevingsdiensten.
- gesprekken gevoerd met bestuurders van de gemeenten met energie en duurzaamheid en/of toezicht in de portefeuille.

Het onderzoeksrapport van Adromi is in februari 2020 opgeleverd en daarna voorgelegd voor ambtelijk en bestuurlijk wederhoor.

Bevindingen

- De gemeenten sturen **niet actief** op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Zij missen daardoor een belangrijke kans op meer energiebesparing en verduurzaming.
- Dit komt omdat de gemeenten **onvoldoende aandacht** hebben voor energiebesparing bij bedrijven en instellingen. De aandacht voor energie en duurzaamheid beperkt zich in concrete zin tot woningbouw, duurzame energie en gemeentelijk vastgoed.
- Het door de omgevingsdiensten uitgevoerde toezicht is vooral stimulerend van aard. Maar zij **handhaven nog niet** bij overtredingen van de energiebesparingsplicht.
- De omgevingsdiensten **rapporteren nauwelijks** aan de gemeenten over de resultaten van controles en overtredingen van de energiebesparingsplicht.
- Jaarlijkse werkplannen en inhoudelijke rapportages van de omgevingsdiensten worden **veelal informatief** aan de gemeenteraden gestuurd. In Oegstgeest blijft zelfs het werkplan achterwege voor de gemeenteraad.
- Omgevingsdiensten hebben een **onvolledig beeld** van de bedrijven en instellingen waarop de energiebesparingsplicht van toepassing is.

Aanbevelingen

- 1) **Intensiveer** toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Want dit leidt structureel tot minder CO₂-uitstoot en tot kostenbesparing voor de bedrijven en instellingen in uw gemeente. Mogelijk vergt het extra inzet van uw omgevingsdienst.
- 2) Betrek energie(besparing) bij de **risicoanalyses, beleidsuitgangspunten en prioritering** van het milieutoezicht. Stel de beleidsuitgangspunten en prioritering vast in de gemeenteraad. Dit is in lijn met de [landelijke kwaliteitscriteria VTH](#).
- 3) Spreek met uw omgevingsdienst kritieke prestatie-indicatoren af die **inhoudelijk inzicht** geven in de resultaten van controles. Vraag tijdige en inzichtelijke **rapportages** en bespreek deze met hen. Dit is in lijn met de [landelijke kwaliteitscriteria VTH](#).
- 4) Zorg ervoor dat uw omgevingsdienst toezicht en handhaving op energie op **dezelfde wijze** uitvoert als op andere milieuaspecten, zoals bodembescherming of de opslag van gevaarlijke stoffen. Hanteer daarbij de [landelijke handhavingstrategie](#).

Bestuurlijke reacties

De colleges van [Wassenaar en Voorschoten](#) zijn erkentelijk voor het onderzoek. "Het zal bijdragen aan de opgaven waar we voor staan in de energietransitie." Het behandelen van (concept)werkplannen in de gemeenteraad vinden de colleges onwenselijk/onverstandig. Op korte termijn zal het onderzoek besproken worden met de gemeenteraden.

Het college van [Oegstgeest](#) spreekt haar dank uit voor het onderzoek. Zij onderschrijft de bevindingen en aanbevelingen volledig: "Wij beseffen dat wij onvoldoende sturend hebben opgetreden met betrekking tot energiebesparing bij bedrijven en instellingen. Dit gaan wij verbeteren."

Het college van [Leidschendam-Voorburg](#) bedankt de Rekenkamercommissie voor het onderzoek. Zij is onder andere kritisch over handhaving als middel om te sturen op energiebesparing bij bedrijven en instellingen: "Handhaving is pas aan de orde als er sprake is van pure onwil."

Tenslotte

Wij gaan graag met u in gesprek over de aanbevelingen. De vorm waarin laten wij aan u over. Het kan met de gehele gemeenteraad of een deel daarvan.

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Enno Gerdes, waarnemend plaatsvervangend-voorzitter

Rekenkamercommissie

Aan:

De leden van gemeenteraden van
Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest,
Leidschendam-Voorburg

Datum:

4 mei 2020

Betreft:

Verkenkend onderzoek *Toezicht &
handhaving Energiebesparingsplicht*

Bijlage:

[Onderzoeksrapport Adromi](#)

Geachte leden van de gemeenteraden, commissieleden,

Hierbij bieden wij u het onderzoeksrapport *Toezicht & handhaving Energiebesparingsplicht* aan. Met dit rapport bieden wij u graag scherper zicht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht bij bedrijven en instellingen.

Met onze bevindingen en aanbevelingen verwachten wij bij te kunnen dragen aan het behalen van gemeentelijke klimaatdoelen en kostenverlaging voor bedrijven en instellingen in uw gemeente.

Achtergrond verkennend onderzoek

Sinds 1993 zijn bedrijven en instellingen met een bepaald jaarlijks energieverbruik, verplicht om alle energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Dit heet de [energiebesparingsplicht](#).

Toezicht op deze verplichting behoort tot het takenpakket van de [Omgevingsdienst Haaglanden](#) (voor Wassenaar en Leidschendam-Voorschoten) en de [Omgevingsdienst West-Holland](#) (voor Voorschoten en Oegstgeest). Uw gemeente is opdrachtgever.

Ervaringen elders laten zien dat handhaving van de energiebesparingsplicht een effectieve methode is om het energieverbruik van bedrijven en instellingen te verminderen. Het draagt bij aan het realiseren van klimaatdoelen en is kostenverlagend voor bedrijven en instellingen.

Wassenaar

Voorschoten

Oegstgeest

Leidschendam-
Voorburg

Doel verkennend onderzoek

Het doel van het verkennend onderzoek was inzicht te krijgen in:

- de *opdrachtverlening* van de gemeenten aan de omgevingsdiensten voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht;
- het *toezicht* op de energiebesparingsplicht en de *handhaving* ervan door de omgevingsdiensten;
- de *verslaglegging* hierover van de omgevingsdiensten aan de gemeenten;
- de *reactie* van de gemeenten op deze verslaglegging.

Uitvoering verkennend onderzoek

Het verkennend onderzoek is uitgevoerd door het bureau Adromi. Het vond plaats in de periode van oktober 2019 tot maart 2020. Adromi heeft:

- gebruik gemaakt van *openbaar en niet-openbaar beschikbare* informatie van de gemeenten en omgevingsdiensten;
- gesprekken gevoerd met ambtenaren van de gemeenten en omgevingsdiensten.
- gesprekken gevoerd met bestuurders van de gemeenten met energie en duurzaamheid en/of toezicht in de portefeuille.

Het onderzoeksrapport van Adromi is in februari 2020 opgeleverd en daarna voorgelegd voor ambtelijk en bestuurlijk wederhoor.

Bevindingen

- De gemeenten sturen **niet actief** op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Zij missen daardoor een belangrijke kans op meer energiebesparing en verduurzaming.
- Dit komt omdat de gemeenten **onvoldoende aandacht** hebben voor energiebesparing bij bedrijven en instellingen. De aandacht voor energie en duurzaamheid beperkt zich in concrete zin tot woningbouw, duurzame energie en gemeentelijk vastgoed.
- Het door de omgevingsdiensten uitgevoerde toezicht is vooral stimulerend van aard. Maar zij **handhaven nog niet** bij overtredingen van de energiebesparingsplicht.
- De omgevingsdiensten **rapporteren nauwelijks** aan de gemeenten over de resultaten van controles en overtredingen van de energiebesparingsplicht.
- Jaarlijkse werkplannen en inhoudelijke rapportages van de omgevingsdiensten worden **veelal informatief** aan de gemeenteraden gestuurd. In Oegstgeest blijft zelfs het werkplan achterwege voor de gemeenteraad.
- Omgevingsdiensten hebben een **onvolledig beeld** van de bedrijven en instellingen waarop de energiebesparingsplicht van toepassing is.

Aanbevelingen

- 1) **Intensiveer** toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Want dit leidt structureel tot minder CO₂-uitstoot en tot kostenbesparing voor de bedrijven en instellingen in uw gemeente. Mogelijk vergt het extra inzet van uw omgevingsdienst.
- 2) Betrek energie(besparing) bij de **risicoanalyses, beleidsuitgangspunten en prioritering** van het milieutoezicht. Stel de beleidsuitgangspunten en prioritering vast in de gemeenteraad. Dit is in lijn met de [landelijke kwaliteitscriteria VTH](#).
- 3) Spreek met uw omgevingsdienst kritieke prestatie-indicatoren af die **inhoudelijk inzicht** geven in de resultaten van controles. Vraag tijdige en inzichtelijke **rapportages** en bespreek deze met hen. Dit is in lijn met de [landelijke kwaliteitscriteria VTH](#).
- 4) Zorg ervoor dat uw omgevingsdienst toezicht en handhaving op energie op **dezelfde wijze** uitvoert als op andere milieuaspecten, zoals bodembescherming of de opslag van gevaarlijke stoffen. Hanteer daarbij de [landelijke handhavingstrategie](#).

Bestuurlijke reacties

De colleges van [Wassenaar en Voorschoten](#) zijn erkentelijk voor het onderzoek. "Het zal bijdragen aan de opgaven waar we voor staan in de energietransitie." Het behandelen van (concept)werkplannen in de gemeenteraad vinden de colleges onwenselijk/onverstandig. Op korte termijn zal het onderzoek besproken worden met de gemeenteraden.

Het college van [Oegstgeest](#) spreekt haar dank uit voor het onderzoek. Zij onderschrijft de bevindingen en aanbevelingen volledig: "Wij beseffen dat wij onvoldoende sturend hebben opgetreden met betrekking tot energiebesparing bij bedrijven en instellingen. Dit gaan wij verbeteren."

Het college van [Leidschendam-Voorburg](#) bedankt de Rekenkamercommissie voor het onderzoek. Zij is onder andere kritisch over handhaving als middel om te sturen op energiebesparing bij bedrijven en instellingen: "Handhaving is pas aan de orde als er sprake is van pure onwil."

Tenslotte

Wij gaan graag met u in gesprek over de aanbevelingen. De vorm waarin laten wij aan u over. Het kan met de gehele gemeenteraad of een deel daarvan.

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Enno Gerdes, waarnemend plaatsvervangend-voorzitter